

Riktlinjer oljeavskiljare

Luleå kommun

Lumire - Luleå Miljöresurs AB
Murbruksvägen 4, 973 45 Luleå
0920-25 09 00
www.lumire.se

Innehåll

1.	Inledning.....	1
2.	Inom vattenskyddsområde.....	1
3.	Verksamheter som omfattas av riktlinjerna	1
3.1	Befintlig oljeavskiljare.....	2
3.2	Ändrad verksamhet.....	2
3.3	Villagarage	2
4.	Princip för oljeavskiljare.....	3
5.	Svensk standard för oljeavskiljare.....	3
6.	Riktvärden för utsläpp till spillvattennätet	4
7.	Oljeavskiljning för dagvatten.....	4
8.	Ansvar, kontroll och besiktning.....	5
8.1	Ansvar.....	5
8.2	Kontroll	5
8.2.1	Tömning.....	5
8.2.2	Avfall.....	5
8.2.3	Larm.....	5
8.2.4	Provtagning.....	5
8.3	Besiktning.....	6
9.	Lagar och regler.....	6
9.1	Anmälan och bygglov.....	7
10.	Kontaktinformation	7
	Olycksfall.....	7
	Bygglov och miljöfrågor.....	7
	Anslutning av vatten och avlopp samt frågor om oljeavskiljare inom verksamhetsområdet	7

1. Inledning

Dessa riktlinjer har tagits fram för att guida process- och industriverksamheter med oljehaltiga avloppsvatten samt fastighetsägare och verksamheter där det finns risk för oljespill. Riktlinjerna är framtagna gällande krav om oljeavskiljare inom Luleå kommun.

Riktlinjerna vänder sig till fastighetsägare, verksamhetsutövare, projektörer och konsulter och gäller både för befintliga verksamheter och vid nyinstallationer.

En oljeavskiljare förhindrar utsläpp av lätta vätskor som exempelvis olja och bensin i spill- och dagvattensystemet. Dessa ämnen kan störa processen i reningsverken, medan det via utsläpp i dagvattensystemet riskerar att förorena grundvatten, sjöar och vattendrag. Fastighetsägaren och/eller verksamhetsutövaren ansvarar för att det dag- eller spillvatten som släpps ut inte innehåller olja eller andra skadliga ämnen.

I Luleå kommun är Stadsbyggnadsnämnden huvudman för den allmänna vatten- och avloppsanläggningen, medan Luleå Miljöresurs AB (Lumire) sköter drift och underhåll. Det är huvudmannen för vatten och avlopp, den så kallade VA-huvudmannen som anger vad som får släppas ut till ledningsnätet. Tillsynsmyndighet är miljö- och byggnadsnämnden som i Luleå kommun har delegerat ansvaret till avdelningen miljö och bygg.

2. Inom vattenskyddsområde

För fastighetsägare och verksamhetsutövare inom vattenskyddsområde är det extra viktigt att förhindra att olja släpps ut i ledningsnät eller recipient, då detta kan förorena dricksvattentäkten. Inom vattenskyddsområdet finns skyddsföreskrifter upprättade som reglerar markanvändningen inom fastigheten. Vattenskyddsområdets utbredning och skyddsföreskrifter finns på Luleå kommuns, [Luleå kommun - Luleå kommun \(lulea.se\)](http://lulea.se) och Lumires webbplatser, www.lumire.se.

Vid nyinstallation ska Lumire, samt avdelningen miljö-och bygg kontaktas, för att klargöra vilka krav som behöver uppfyllas.

3. Verksamheter som omfattas av riktlinjerna

Oljeavskiljare kan krävas för verksamheter där utgående vatten kan innehålla olja i nivåer över de krav som kommunen ställer eller verksamheter där risk för oljespill förekommer. Exempel på verksamheter med golvavlopp som kan komma att kräva oljeavskiljare:

- Garage/lager (För villagarage se avsnitt 3.3)
- Verkstäder
- Bilrekonditioneringsservice
- Motor- och servicehallar
- Bildemonteringsanläggningar
- Fordonstvätt, gör-det-själv-hallar och spolplattor
- Industrier med oljehantering eller tvätt av oljiga produkter
- Tvätt av oljeförorenade tankar
- Påfyllnadsplats för drivmedel
- Parkeringshus och parkeringsdäck
- Parkeringsplatser
- Åkerier

Ska du installera en oljeavskiljare?

Oftast krävs en klass 1 oljeavskiljare för att uppnå kraven.

Installation av oljeavskiljare kan kräva bygganmälan samt en anmälan om miljöfarlig verksamhet.

Kontakta alltid Lumire samt avdelningen miljö och bygg inom Luleå kommun i god tid innan installation.

Skälighetsbedömning av behovet för oljeavskiljare görs alltid i det enskilda fallet av avdelningen miljö och bygg i samråd med Lumire.

Utöver dessa ovan nämnda verksamheter kan även oljeavskiljare krävas för andra verksamheter. Förutom oljeavskiljare kan ytterligare efterbehandling krävas.

För parkeringsplatser utomhus kan en dagvattenanläggning med oljeavskiljande funktion, som exempelvis en infiltrerande anläggning väljas i stället för en oljeavskiljare. Mer information finns i avsnitt 6.

Tvätt- och rengöringsmedel samt andra kemikalier kan medföra att den uppsamlade oljan följer med ut i spillvattennätet. Kemikalier bör därför om möjligt undvikas. Om kemikalier används är en förutsättning för att oljeavskiljaren ska fungera att ett så kallat självspaltande eller självseparerande avfettningsmedel används. Anledningen är att de avfettningsmedel som inte är självspaltande eller självseparerande ger en stabil emulsion som leder till att oljan inte kan avskiljas från vattnet i oljeavskiljaren.

För att utgående vatten ska uppnå uppsatta riktvärden inom Luleå kommun (se avsnitt 5) kan ytterligare rening, utöver oljeavskiljare, krävas innan anslutning till spillvattennätet.

3.1 Befintlig oljeavskiljare

För verksamheter med befintlig oljeavskiljare som inte uppfyller kraven i SS-EN-858 gäller att verksamhetsutövaren ska kunna visa att oljeavskiljaren fungerar tillfredsställande.

Baserat på resultatet av oljeavskiljarens funktion ställs de krav som är tillämpliga utifrån standarden och som är miljömässigt, tekniskt och ekonomiskt rimliga.

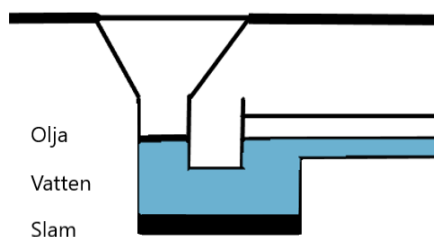
Om oljeavskiljaren har undermålig funktion, till exempel på grund av ökad belastning, kan en uppgradering av oljeavskiljaren krävas.

3.2 Ändrad verksamhet

Befintliga verksamheter som planerar att ändra sin verksamhet, vilket kan påverka utsläppet till spill- eller dagvattennätet, ska i god tid innan meddela detta till Lumire samt avdelningen miljö och bygg inom Luleå kommun. Vid ombyggnad som förändrar vattenflöden eller annat som kan påverka oljeavskiljaren eller dess funktion ska oljeavskiljaren uppfylla kraven i SS-EN-858. En utredning bör då göras för att undersöka om befintlig oljeavskiljare är rätt dimensionerad. Är det en gammal oljeavskiljare kan den behövas byta till en klass 1 som är CE-märkt och därmed uppfyller svensk standard. Detta kan även bli aktuellt om verksamheten ändrar karaktär, vilket påverkar utgående spillvatten.

3.3 Villagarage

Vid nybyggnation bör villagarage i första hand byggas utan golvbrunn. Om uppsamling av smältvatten behövs rekommenderas en avdunsningsränna eller liknande som inte är ansluten till det kommunala ledningsnätet. I de fall golvbrunnen är ansluten till det kommunala ledningsnätet krävs oljeavskiljning. I villagarage kan en enklare oljeavskiljare accepteras, vilket exempelvis kan vara en oljefälla, filterbrunn, oljestopp eller oljespärr.

Figur 1 Principskiss oljefälla

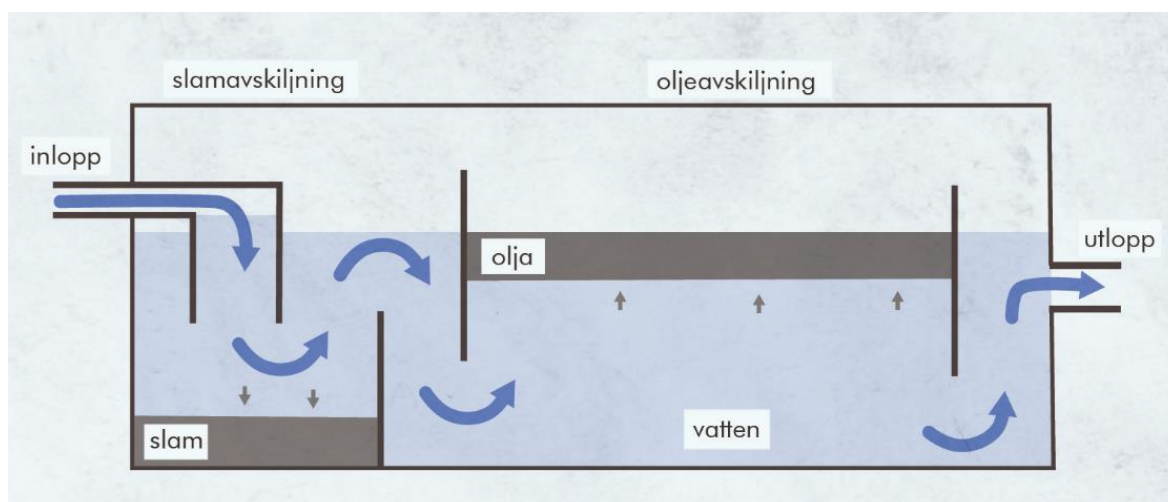
Anordningarna för oljeavskiljning bör kunna ta hand om cirka en liter olja, därefter bör anordningen tömmas för att fungera tillfredställande. Denna metod gäller endast i syfte att fånga upp smältvatten från fordon, denna metod gäller endast för villagarage. Inget tvätt- eller spolvatten får ledas till brunnen.

Oljeavskiljning i villagarage behöver inte uppfylla krav på larm och provtagningsmöjlighet. Det är dock ändå viktigt att anordningarna kontrolleras regelbundet och att de töms vid behov. Det är viktigt för funktionen att oljefällan fylls med vatten efter tömning. Oljan ska hanteras som farligt avfall.

Skälighetsbedömning av behovet för oljeavskiljande anordning i villagaraget görs alltid i det enskilda fallet av avdelningen miljö och bygg inom Luleå kommun i samråd med Lumire. Garagets användning samt dess storlek ligger till grund för bedömningen.

4. Princip för oljeavskiljare

I en oljeavskiljare klass 2 sjunker slam och tyngre partiklar till botten medan olja lägger sig på vattenytan. Oljeavskiljare ska alltid kombineras med slamavskiljare. Den kan vara integrerad i oljeavskiljaren eller separat. I figur 2 visas en principskiss för en klass två oljeavskiljare med integrerad slamavskiljare.

Figur 2 Principskiss oljeavskiljare klass 2

När olja är dispergerad eller emulgerad, alltså finfördelad till små droppar i vatten (något som sker vid användning av högtryckstvätt eller rengöringsmedel), tar avskiljningen mycket lång tid. Oljedropparna är då så små att de inte har tillräcklig flytkraft för att stiga till ytan. För att uppnå oljeavskiljning i dessa fall behövs en oljeavskiljare klass ett. En oljeavskiljare klass 1 är försedd med koalescensfilter eller lameller där de små oljepartiklarna slås samman till större droppar som kan flyta upp och lägga sig på vattenytan.

5. Svensk standard för oljeavskiljare

För oljeavskiljare finns en europeisk standard som är antagen som en svensk standard, SS-EN 858. Standarden består av två delar där del 1 (SS-EN 858-1) styr riktlinjer för produktutformning, provning, märkning och kvalitetskontroll. Del 2 (SS-EN 858-2) reglerar val av storlek, installation, drift och underhåll.

Standarden omfattar både oljeavskiljare klass 1 och klass 2.

- Klass 1-avskiljare är utrustade med koalescensfilter/lameller som underlättar avskiljningen av olja och har därmed en högre reningsgrad. För klass ett, oljeavskiljare ligger utsläppsgränsen på max 5 milligram olja per liter. Därför ska denna typ av avskiljare väljas vid nyinstallation.

- Klass 2-avskiljare är av så kallad gravimetrisk typ, saknar filter och förutsätter bland annat att vattenströmningen genom oljeavskiljaren har ett lågt flöde för att oljan ska kunna avskiljas. För klass två oljeavskiljare ligger utsläppsgränsen enligt svensk standard på max 100 milligram olja per liter. Denna typ av avskiljare klarar inte kommunens utsläppskrav och ska därför inte väljas vid nyinstallation.

6. Riktvärden för utsläpp till spillvattennätet

Luleå kommun VA-huvudman ställer krav på det spillvatten som leds till spillvattennätet. På Lumires webbplats finns riktvärdeslistor. Riktvärden anger halter av föroreningar och metaller som verksamhetsutövare och fastighetsägare inte får överskrida vid utsläpp till spillvattennätet. Vissa riktvärden finns för att skydda ledningsnätet och andra för att skydda avloppsreningsprocessen och bidra till god slamkvalitet. Vid nyinstallation gäller ett utsläppskrav på max 5 milligram olja per liter, vilket innebär att en oljeavskiljare klass ett krävs. För befintliga oljeavskiljare är kravet att max 50 milligram per liter får släppas till spillvattennätet. Bedömning av vilket krav som skall gälla görs av VA-huvudmannen utifrån fastighetens verksamhet och belastning.

	Utsläppsriktvärde	Klass på oljeavskiljare
Nyinstallation	5 mg/l	1
Befintlig	50 mg/l	2

En oljeavskiljare klass 2 kan godtas om det via provtagning kan påvisas att dess funktion uppfyller utsläppsriktvärdet på 50 milligram per liter.

Det finns även andra tekniklösningar för att minska halterna olja i utgående spillvatten, som oljefilter exempelvis. En alternativ lösning ska godkännas av avdelningen miljö och bygg och Lumire innan installation för att bedöma om den uppfyller kraven.

En oljeavskiljare klass 2 kan godtas om det via provtagning kan påvisas att dess funktion uppfyller utsläppsriktvärdet på 50 milligram per liter.

Det finns även andra tekniklösningar för att minska halterna olja i utgående spillvatten, som oljefilter exempelvis. En alternativ lösning ska godkännas av avdelningen miljö och bygg och Lumire innan installation för att bedöma om den uppfyller kraven.

7. Oljeavskiljning för dagvatten

För oljeavskiljning i dagvatten kan ofta andra lösningar än oljeavskiljare vara mer lämpliga och effektiva. Det är ofta stora ytor utomhus som via kraftiga regn kan ge upphov till höga flöden vilket innebär att en oljeavskiljare inte alltid effektivt avskiljer olja. Exempelvis kan det vara mer lämpligt med en infiltrerande och fördröjande lösning vid parkeringsplatser då oljan fastläggs och bryts ner i jordlagret. Dessutom förekommer andra föroreningar i dagvatten som kan behöva renas vilket inte sker enbart med en oljeavskiljare.

Observera att inom vattenskyddsområde kan även andra regler gälla. Detta regleras bland annat via gällande föreskrifter för respektive vattenskyddsområde.

8. Ansvar, kontroll och besiktning

8.1 Ansvar

Enligt hänsynsreglerna i miljöbalken ska en verksamhetsutövare vidta skyddsåtgärder för att motverka negativ påverkan på miljön. Det innebär bland annat att en verksamhetsutövare med utsläpp till en oljeavskiljare alltid måste försäkra sig om att den är rätt dimensionerad för verksamheten samt att den kontrolleras och töms vid behov. Verksamhetsutövaren ska kunna visa detta för tillsynsmyndigheten på begäran.

I de fall flera verksamheter är kopplade till samma oljeavskiljare är det viktigt att alla som är inkopplade är medvetna om hur deras verksamhet kan påverka oljeavskiljningen. Det ska vara klart vem som är ansvarig för skötsel, kontroll och tömning samt vem som är ansvarig för kontakten mot tillsynsmyndigheten och Lumire.

Gentemot huvudmannen är fastighetsägaren alltid den ytterst ansvarige för utsläppen från fastigheten till spill- respektive dagvattennätet.

Verksamhetsutövaren har en skyldighet att samråda med fastighetsägaren så att det avloppsvatten som förs ut på det kommunala nätet inte överskrider riktvärden inom Luleå kommun. Huvudmannens krav utgår från 21§ i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.

Enligt miljöbalken är verksamhetsutövaren ansvarig för sina utsläpp. Krav kan dock ställas på fastighetsägaren vad gäller oljeavskiljarens skick och funktion.

8.2 Kontroll

För att säkerställa oljeavskiljarens funktion behöver vissa kontroller genomföras. Enligt standarden ska kontroller göras innan den tas i drift och därefter med jämna mellanrum, men inte mer sällan än var sjätte månad. Underhåll och kontroll ska utöver detta genomföras regelbundet. Drift och skötsel ska utföras enligt tillverkarens anvisningar. Det kan innebära en tätare eller utökad kontroll.

Detta ska kontrolleras regelbundet, minst var sjätte månad:

- Slamlagrets tjocklek
- Oljenivå
- Larm, både sensorn i oljeavskiljaren samt larmenheten.
- Kontroll av att avstängningsventil
- Rengöring av provtagningsbrunnen.
- Rengöring och byte av eventuellt koalescensfilter enligt tillverkarens instruktioner.

8.2.1 Tömning

Oljeavskiljare ska tömmas regelbundet på slam och oljeavfall. Enligt standarden SS-EN 858-2 bör tömning av avskiljaren ske när halva slamvolymen eller 80 procent av lagringskapaciteten för olja är fylld. Oljeavskiljaren ska fyllas med vatten efter att tömning har skett.

8.2.2 Avfall

Avfall som uppkommer från slam- och oljeavskiljare samt filter och tillhörande sandfång ska hanteras som farligt avfall.

8.2.3 Larm

Oljeavskiljaren ska vara utrustad med optiskt och akustiskt larm samt automatisk avstängningsventil

8.2.4 Provtagning

Oljeavskiljaren bör vara förberedd för provtagning på utgående vatten och bör därmed ha en provtagningsbrunn eller annan likvärdig funktion.

8.3 Besiktning

Enligt standarden för oljeavskiljare, SS-EN 858, ska oljeavskiljare genomgå en besiktning minst vart femte år. Syftet är att kontrollera att oljeavskiljaren är tät och att den fungerar som den ska och tillräckligt renar vattnet från verksamheten. Besiktning ska ske enligt standarden SS-EN 858 och av ackrediterat eller auktoriserat företag.

Även äldre oljeavskiljare, som installerades före 2003 då den nya standarden kom, behöver besiktas. Ju äldre en avskiljare är desto större är risken att den inte längre är tät eller på annat sätt inte fyller den funktion som krävs i dag. Besiktningarna görs av samma företag, men anpassas i de delar som är tillämpliga på den äldre avskiljaren.

9. Lagar och regler

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster

Enligt lagen om allmänna vattentjänster § 21 får inte en fastighetsägare använda en allmän VA-anläggning på ett sätt som innebär att avloppet tillförs vätskor, ämnen eller föremål som kan inverka skadligt på ledningsnätet eller reningsprocessen i avloppsreningsverket.

Allmänna bestämmelser för användande av Luleå kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning, ABVA 2009

Enligt punkt 3 ska en fastighetsägare som vill ansluta fastigheten till den allmänna anläggningen göra en skriftlig anmälan till huvudmannen vilken sedan ombesörjer inkoppling.

Enligt punkt 7 är huvudmannen inte skyldig att ta emot spillvatten vars beskaffenhet i ej oväsentlig mån avviker från hushållspillvatten.

Enligt punkt 9 får en fastighetsägare bland annat inte tillföra avloppet lösningsmedel, avfettningsmedel, färger, olja, bensin eller annan petroleumprodukt.

Miljöbalken (1998:808)

2 kap. Allmänna hänsynsregler

2 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

3 § Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

7 § Kraven i hänsynsreglerna gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

9 kap. Miljöfarlig verksamhet

7 § Avloppsvatten skall avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Avfallsförordningen (2020:614)

Enligt avfallsförordningen ska alla som bedriver en yrkesmässig verksamhet där farligt avfall uppkommer löpande anteckna de mängder och avfallsslag som uppkommer i verksamheten. Vid hämtning av avfallet eller tömning av oljeavskiljaren ska verksamhetsutövaren rapportera in det till Naturvårdsverkets avfallsregister.

Plan- och byggförordning (2011:338)

Enligt 6 kap 5 § pkt 5 krävs att anmälan görs till miljö- och byggnadsnämnden vid en installation eller väsentlig ändring av en anläggning för vattenförsörjning eller avlopp i en byggnad eller inom en tomt.

Boverkets byggregler (BFS 2011:6)

Avsnitt 6:641 Installationer för spillvatten

I BFS 2011:6, avsnitt 6:641, ställs krav på installationer för spillvatten. Där sägs att ”där vattnet kan innehålla mer än obetydliga mängder av skadliga ämnen, ska spillvattnet behandlas eller avskiljare installeras. Utformningen av avskiljare ska säkerställa att det avskilda inte kan släppas ut okontrollerat eller oavsiktligt.” Där hänvisas till standarden SS-EN 858-2 ”Avlopp - Separationssystem för lätta vätskor”.

Avsnitt 6:642 Installationer för dagvatten

I avsnitt 6:642 ställs krav på behandling eller avskiljning av sådana ämnen som kan störa funktionen eller medföra skada i dagvatteninstallationer eller recipienten. Avskiljare bör anordnas om dagvattnet kan innehålla mer än obetydliga mängder petroleumprodukter, slam eller fasta partiklar.

9.1 Anmälan och bygglov

Den som planerar att ändra eller starta upp en ny verksamhet som kan påverka utsläppet till spillvattennätet eller till dagvattnet ska i god tid innan meddela detta till avdelningen för miljö och bygg samt Lumire. Nya verksamheter och vissa ändringar av verksamheter kan även kräva en anmälan enligt miljöbalken om de klassas som en miljöfarlig verksamhet. Installation av oljeavskiljare kräver bygganmälan.

10. Kontaktinformation

Olycksfall

Oavsiktliga utsläpp av olja, bensen, avfettning eller dylikt till avloppsnätet ska omedelbart anmälas till avdelningen miljö och bygg.

Bygglov och miljöfrågor

Miljö- och byggnadsnämnden, Luleå kommun
Växel: 0920-45 30 00

Anslutning av vatten och avlopp samt frågor om oljeavskiljare inom verksamhetsområdet

Luleå Miljöresurs AB (Lumire)
För hushåll: 0920-25 09 00
För företag: 0920-25 09 10
E-post: kundservice@lumire.se